

Изложба Милоша Шобајића у Дому Војске Србије

Дело јаче од људског зла

Са Милошем Шобајићем први пут сам разговарала негде у новембру 1999. године у његовом атељеу у Паризу, недалеко од наше цркве, где смо, окружени великим и снажним платнима, разговарали о човеку и уметности на крају века. Попут Надежде Петровић, која се одазвала ономе што у литератури, а и животу, називамо „зовом отаџбине”, па је из иностранства похитала у своју домовину пред избијање Првог светског рата, Шобајић је НАТО агресију на Савезну Републику Југославију доживео у Београду. Наш интервју је у тадашњој *Војсци* објављен под називом „Бити Србин после свега”, а о том осећању Шобајић је говорио:

„Морам да признам да сам се прилично променио за ових десет година, колико траје криза код нас. Некада сам себе доживљавао као француског сликара из Београда, европског грађанина, нисам о себи примарно мислио као о Србину. Ја сам и даље европски грађанин који живи у Паризу, али сам пре свега српски сликар, и пре свега Србин. Кад је мој народ бомбардован, онда сам и ја бомбардован, јер сам Србин, нисам Француз.

Сваког сликара само његова држава може да учини непролазним. Српске фреске из 13. века овековечиле су српске сликаре који су их насликали јер их је сама српска држава сачувала. Ја ћу остати једино као српски сликар, не као француски. Једини кутак који ће сачувати то што радим и што ћу радити сутра је Србија.”

У Великој галерији Дома Војске Србије 11. маја биће отворена изложба Милоша Шобајића са називом „Сублимације”. Дом Војске Србије ће тако до 2. јула бити дом великог сликара, онако како је за живота претпоставио – кутак који ће чувати и обновити сећање на све што је радио.

„Желео бих да моје слике дају енергију посматрачу. Да делују као лековито биље. Волео бих да имају моћ да болесника који стане испред њих у тренутку излече, чак и од најгоре болести. На мене, у сваком случају, делују баш тако. Сам чин сликања је моја молитва. Верујем да бих испунио свој циљ ако би онај који гледа моју слику примио енергију коју се трудим да му пошаљем” – говорио је Милош Шобајић за „Војску”.

У Шобајићевом атељеу налазиле су се слике насликане по четком деведесетих, али и крајем осамдесетих. Колико се та „прилично одезлавлена прича” мола означити као предвиђање трагедије која ће уследити?

„Интересантно је да сам те слике радио у Млинима, пред овај рат. У својој кући крај Дубровника проводио сам лето,

Драгана Марковић

*Дела су наш итрај,
а иролаз је брз и
муњевити, итек
ирен, ирејшај...
Пред судом
времена сјасиће
се само ијојединци
који најраве дело
јаче од људској зла.*

окоји је тако. Осећам да се нешто спрема, први пут сам осетио извесну нетрпељивост; није то било нешто превише експлицитно, само се осећало у ваздуху. Тада су настале те моје слике откинутих глава, које као да су најављивале трагедију која ће уследити. Данас оне изванредно стоје са целом причом. Неки Кићо Мартиновић, наш друг Црногорац који је стално код нас долазио лета ’89–90, знао је да каже: Виђи, ако што избије, морским путем дође, на море, чамцем, али хитно, на Дебели бријег па у Херцег Нови, а копненим путем... Смејали смо се и стално смо га подстицали да прича ту причу о правцима одступања. Прошло је око две године, и било је тако.”

„...Тај човек који све више нестаје са мојих слика у корист свог трага и јесте наша суштина, одувек. У римском добу, сетите се филма *Гладијатор*, све те љубави, мржње, сви ти људи и њихови снови – остали су само прах и пепео векова. Траг Рима постоји, њега је оставио човек. Али зашто описивати тог човека, када је пре или касније све у том трагу. Зато настојим да сачувам тај траг пролаза, траг који остаје – после човека. Дела су наш траг, а пролаз је брз и муњевит, тек трен, трептај...”

У „*Опелгалу Лимба*” Малро је исао о „*Пролазним џосијима*”: *Тада је Неумољиви Цар осудио Великог сликара на вешала. Требао је да виси иако да се ослања само на своја два ножна ијалца. Кад се умори... Сликара се ослањао само једним ијалцем. Дружим је иршао мишеве ијо ијеску. Мишеви су били иако добро наиршијани да су се уселили ијо његовом ијелу и ијролодали уже. А како је Велики Цар рекао да ће се враишији итек кад Велики Сликара клоне, Сликара је без имало журбе оишишао оданде. Мишеве је ијовео са собом.*

Ода сликарима коју је иридележио Малро само је једно виђење ије ијоседне моћи, ијој чуда које садржи сликарство. Јер у времену ијомањкања чудноватијој чудо којим зрачи слика, ија ијоседна ијикиуралности која настаје у садејствију доје, ијлаијна и сликарској умећа, одајући невероватијне енеретијске набоје, редак је зачин рационалној исушеностијој живојија.

Снажан, ијеоновљив итрај оишаио је за собом Милош Шобајић. И као човек, и као сликар, и као скулптор. Трај којим ијреда да крене сваки онај који у умејности ијежи да оишане свој. Тај итрај оиисује живоји којим итраје, камен црногорској крши и ијлаветијнило неба, уишиснуиј дубоко и јасно у лице времена – заувек.

„...Да поновим речи Малроа: ’Двадесет први век ће бити духован, или га неће бити.’ По свему судећи, мислим да смо га врло лоше почели. Спасиће се само појединци који направе дело јаче од људског зла.”